

536. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1948. október 12.)

Sürgős utasítást kérek, hogy francia belügyminiszternek magyar társasvonatra és Magyar Távirati Iroda által ma délben szó szerint leadandó kijelentéseire milyen lépéseket tegyek.

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

537. A PÁRIZSI MAGYAR KÖVETSÉG JEGYZÉKE A FRANCIA KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1948. október 13.)

Par sa Note No. 958/1948 en date du 7 Avril courant, la Légation de Hongrie a eu l'honneur d'attirer l'attention du Ministère des Affaires Etrangères sur les incidents quise sont produits lors du retour en France d'un train collectif, ramenant des voyageurs français et hongrois ayant participé aux Fêtes du Centenaire 1848 en Hongrie, voyage organisé par l'Union Démocratique des Hongrois en France.

Dans sa réponse du 30 Avril 1948, le Ministère des Affaires Etrangères a bien voulu communiquer à cette Légation que l'opération de police en question n'a été nécessaire et n'a eu d'autre objet que de s'assurer „qu'aucune des personnes en cause ou d'autres se présentant sous une fausse identité ne tentaient de pénétrer irrégulièrement en France”. Or, la visite très sévère des autorités policières françaises n'a pu que constater qu'aucune voyageur irrégulier ne se trouvait dans le train en question, ce qui était d'ailleurs tout naturel, étant donné que les chefs du convoi eux-mêmes avaient exercé un contrôle très rigoureux. Cette dernière circonstance a été reconnue même dans la note sus-mentionnée du Ministère.

De part hongroise on croyait pouvoir espérer que ce pénible incident se trouvait ainsi clos. Néanmoins, Monsieur le Ministre de l'Intérieur, dans son discours prononcé au Conseil National S.F.I.O. et dont le texte a été communiqué par la presse parisienne, semble avoir remis cette question sur le tapis, en déclarant entre autres que, sous le couvert d'un voyage collectif „22 Hongrois revinrent en France” qui „en réalité n'étaient pas les mêmes” pas ceux qui étaient partis pour la Hongrie). Il continue sa déclaration en disant que: „Les papiers des premiers avaient permis à une nouvelle équipe de venir dans notre pays, sans doute pour aider à la préparation de grèves. Le Gouvernement a décidé, à la suite d'incidents récents de ce genre, de supprimer les visas collectifs.”

La Légation de Hongrie tient à exprimer son profond étonnement au sujet de la déclaration de Monsieur Jules MOCH. Elle en est d'autant plus surprise que ni dans la note verbale précité du Quai d'Orsay, ni à aucune autre occasion, ne le Ministre des Affaires Etrangères, ni aucune autre autorité française n'a jamais saisi cette Légation d'entrées illégales en France sous le couvert d'un voyage collectif quelconque organisé par des Hongrois. D'autre part, les autorités hongroises n'ont pas non plus été informées de ce que le Gouvernement français aurait supprimé en principe la délivrance de visas collectifs concernant les voyages en Hongrie.

La Légation de Hongrie a donc l'honneur de protester le plus vivement contre les paroles citées plus haut de Monsieur le Ministre de l'Intérieur, qu'il lui est impossible de laisser passer sans s'élever contre les insinuations injustes que cette déclaration contient.

Vu la nature publique de cette affaire, la Légation de Hongrie saurait gré au Ministère des Affaires Etrangères de bien vouloir donner la suite qu'elle comporte à la présente intervention et lui donner – sitôt que possible – des explications à ce sujet.

La Légation de Hongrie renouvelle à cette occasion au Ministère des Affaires Etrangères les assurances de sa haute considération.¹

MOL XIX-J-30-a 23. doboz (egykorú másolat)

*

Folyó év április 7-én kelt, 958/1948. számú jegyzékében a Magyar Követség tisztelettel felhívta a Külügyminisztérium figyelmét azokra az incidensekre, amelyekre egy különvontatnak a Franciaországba való visszaérkezésekor került sor. A vonat francia és magyar utasokat szállított, akik részt vettek az 1848-as centenáriumi ünnepségeken Magyarországon, a Franciaországi Magyarok Demokratikus Szövetsége által szervezett utazás keretében.

1948. április 30-iki válaszában a Külügyminisztérium volt szíves közölni a követséggel, hogy a szóban forgó rendőri intézkedésre csak azért volt szükség és csak az volt a célja, hogy meggyőződjenek róla: „egyetlen említett vagy más, hamis személyazonossággal rendelkező személy sem próbál szabálytalanul bejutni Franciaországba”. Nos, a francia rendőri szervek nagyon szigorú ellenőrzése csupán azt állapíthatta meg, hogy egyetlen szabálytalan utas sem volt található a kérdéses vonaton, ami egyébként teljesen természetes, hiszen a vonatszerelvény vezetői maguk már korábban nagyon szigorú ellenőrzést gyakoroltak. Ez utóbbi körülményt még a fent említett minisztériumi jegyzék is elismerte.

Magyar részről úgy véltük, ez a kínos incidens ezzel remélhetően lezárult. A belügyminiszter úr az SFIO Országos Tanácsában mondott beszédében – amelynek szövege megjelent a párizsi sajtóban – a jelek szerint mégis újra elő akarja venni ezt az ügyet, egyebek közt kijelentvén, hogy egy közös utazás leple alatt „22 magyar jött vissza Franciaországba”, akik „a valóságban nem ugyanazok voltak” (akik előzőleg elutaztak Magyarországra). Majd a következőkkel folytatta nyilatkozatát: „Az előbbieket papírjai lehetővé tették egy másik csapatnak, hogy országunkba jöjjen, kétségkívül azért, hogy sztrájkok előkészítésében nyújtson segítséget. A kormányzat, az ilyen jellegű incidensek nyomán, úgy határozott, hogy megszünteti a kollektív utazási engedélyt.”

A Magyar Követség kénytelen mélyszéges megdöbbenését kifejezni Jules Moch úr nyilatkozatát illetően. Ez a nyilatkozat annál inkább meglepő, mivel sem a Quai d'Orsay említett jegyzékében, sem más alkalommal, sem a Külügyminisztérium, sem pedig más francia hatóság nem értesítette a követséget bármilyen, magyarok által szervezett kollektív utazás örve alatt történt illegális belépésről Franciaországba. Másrészt a magyar hatóságok sem kaptak információt arról, hogy a francia kormány általában beszüntette volna kollektív utazási engedélyek kiadását Magyarországra történő utazásokra vonatkozóan.

A Magyar Követség tehát tisztelettel bejelenti, hogy a leghatározottabban tiltakozik a belügyminiszter úr fentebb idézett szavai ellen, melyek arra kényszerítik, hogy szembe szálljon a nyilatkozatban foglalt igazságtalan gyanúsításokkal.

Tekintve az ügy nyilvános természetét, a Magyar Követség nagyon jó néven venné, ha a Külügyminisztérium a jelen közbenjárásra válaszul a lehető leghamarabb szíveskedne magyarázatot adni ez ügyben.

A Magyar Követség ebből az alkalomból ismételten kifejezi nagyrabecsülését a Külügyminisztériumnak.¹

¹ A francia külügyminisztérium november 20-i válaszejgyékét l. 562. sz. alatt.

538. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1948. október 23.)

Emile Kahn Emberi Jogok Ligájának elnöke és George Boris francia ECE-delegátus interveniáltak Varannai érdekében. Hangsúlyozták, hogy kárt okozna szigorú elítélése. Részletes jelentés futárral megy.¹

KÜM irattára. Párizsi táviratok (eredeti tisztázat)

¹ Károlyi ekkor szabadságon volt, ami nem zárja ki, hogy a táviratot ő küldte. Későbbi levelét Varannai Aurél ügyében nem ismerjük, közöljük viszont Rajk válaszát. L. e kötet 577. sz. levelét.

539. BARCSAY EDITH KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1948. október 26.)

A csatolt jegyzéktervezetet, valamint a Pénzügyminiszter Úrhoz intézett jelentésem másolatát azzal a kéréssel küldöm meg, hogy azokat a Külügyminiszter Úrhoz felterjeszteni, valamint a jegyzéktervezet szövegéhez való hozzájárulását kieszközölni sziveskedjék. Egyben bátorkodom Követ Úr nb. figyelmét a megjelent kiküldöttek ama óhajára felhívni, hogy a tervezett jegyzék átadásával az érdekelt államok képviselőit a francia Külügyminisztérium kéressék fel. Franciaország meghatalmazását az teszi indokolttá, hogy mint megszálló hatalom a kérést sikeresebben tudná előterjeszteni. E nemzetközi szervbe való bekapcsolódásunk egy magyar megbízott jelenlétét tenné lehetővé amerikai és brit övezetben, ami előnyös volna egyéb vagyontárgyaink sorsának figyelemmel kísérésére. A megjelent kiküldöttek továbbá azt a reményüket juttatták kifejezésre, hogy a precedens révén esetleg ipari és egyéb berendezés restitúciójára is megoldást lehetne találni.¹

MOL XIX-J-30-a 22. doboz (eredeti)

¹ Barcsay Edith a magyar Pénzügyminisztérium Visszaszolgáltatási Bizottságának vezetője volt. A mellékelt iratokból kitűnik, hogy október 23-án és 25-én konzultáción vett részt a francia Külügyminisztériumban tucatnyi más „kifosztott ország” (pl. Ausztria, Görögország, Jugoszlávia) képviselőivel együtt, ahol angol és amerikai részről is tájékoztatást kaptak az igényérvényesítés további lehetőségeiről. A fő vitakérdés a közelgő határidő kitolása volt, amelynek lejárta után a megszálló hatalmak a német közigazgatásnak adnák át a még nem igényelt múkincseket stb. A követség aktívan támogatta Barcsay Edith misszióját.

540. KÁROLYI MIHÁLY P. KÁROLYI ERZSÉBETHEZ

(Menton, 1948. október 27.)

Kedvesem.

Köszönöm érdekes, de lehangoló levelét.¹ Én is sokat gondolok a B. zelli sötét völgyre. A hidegre és a rossz ellátásra, amelyben ott élnek.

Szörnyű, h. oda van szögezve, és nem mehet maga is a napos Mentonba. (Bár épp most itt is zuhog, de ezek a rossz napok rövid ideig tartanak.) 3 hete h. itt vagyunk, és eddig igazán szép és napos volt. Menton eltekintve a Chateau de Louvre-tól, melynek